

Toto jsou jména synů Izraelových, kteří přišli do Egypta s Jákobem; každý přišel se svou rodinou: Rúben, Šimeón, Lévi a Juda, Isachar, Zabulón a Benjamín, Dan a Neftalí, Gád a Ašer. Všech, kdo vzešli z Jákobových beder, bylo sedmdesát. Josef už byl v Egyptě. Potom zemřel Josef a všichni jeho bratři i celé to pokolení. Ale Izraelci se rozplodili, až se to jimi hemžilo, převelice se rozmnožili a byli velice zdatní; byla jich plná země.

V Egyptě však nastoupil nový král, který o Josefovi nevěděl. Ten řekl svému lidu: "Hle, izraelský lid je početnější a zdatnější než my. Musíme s ním nakládat moudře, aby se nerozmnožil. Kdyby došlo k válce, jistě by se připojil k těm, kdo nás nenávidí, bojoval by proti nám a odtáhl by ze země." Ustanovili tedy nad ním dráby, aby jej ujařmovali robotou. Musel stavět faraónovi města pro sklady, Pitom a Raamses. Avšak jakkoli jej ujařmovali, množil se a rozmáhal dále, takže měli z Izraelců hrůzu. Proto začali Egyptané Izraelce surově zotročovat. Ztrpčovali jim život tvrdou otročinou při výrobě cihel a všelijakou prací na poli. Všechnu otročinu, kterou na ně uvalili, jim ještě ztěžovali surovostí.

Egyptský král poručil hebrejským porodním bábám, z nichž jedna se jmenovala Šifra a druhá Púa: "Když budete pomáhat Hebrejkám při porodu a při slehnutí zjistíte, že to je syn, usmrťte jej; bude-li to dcera, ať si je naživu." Avšak porodní báby se bály Boha a rozkazem egyptského krále se neřídily. Nechávaly hochy naživu. Egyptský král si porodní báby předvolal a řekl jim: "Co to děláte, že necháváte hochy naživu?" Porodní báby faraónovi odpověděly: "Hebrejky nejsou jako ženy egyptské; jsou plné života. Porodí dříve, než k nim porodní bába přijde." Bůh pak těm porodním bábám prokazoval dobrodiní a lid se množil a byl velmi zdatný. Protože se porodní báby bály Boha, poželhal jejich domům. Ale faraó všemu svému lidu rozkázal: "Každého syna, který se jim narodí, hoďte do Nilu; každou dceru nechte naživu."

Dej ať se tě bojíme, bojíme a posloucháme a přitom se rádi máme," končí ranní modlitba Broučků – a kdekoho provokuje. Co to je za představu, že náš milý Bůh je tu od toho, abychom se ho báli? Jaký zastaralý, překonaný obraz Boha se tu předkládá?

Problém je částečně v naší mateřštině, která z nedostatku příslušných pojmů překládá slovem *bázeň* či *bát se* výraz, jehož význam v řeči bible nesouvisí předně se strachem – ale s tím, že člověk něco či někoho bere beze zbytku vážně, tedy **respektuje**. Ale možná ještě víc plyne naše pohoršení z toho, že rádi ulpíme na jednom slovu, a nebereme dostatečně vážně jeho souvislost. Koneckonců, i ona tolikrát kritizovaná modlitbička patří do vyprávění, v němž se dospívající brouček učí, že kdo se bojí Pána Boha, nemusí se bát nikoho a ničeho jiného. A ještě víc je třeba respektovat, že v Písmech se ona bázeň před Hospodinem vyskytuje ve velice promyšlených a specifických souvislostech. Budeme-li jim naslouchat, poví nám něco o **dobrodiní bázně**. Nejen pro nás, ale i pro leckoho dalšího.

Náš příběh o dobrodiní bázně začíná ve chvíli, kdy si Egyptané všimli, že se jim v jejich říši nekontrolovaně množí jacísi migranti. Takovým existencím říkali v Egyptě „Hebrejové“ - *Lidi odjinud*. Přivandrovalci. Nevěděli

samozřejmě nic o tom, že bible těchhle Hebrejů začíná zaslíbením *plodte a množte se a naplňte zemi* – a že za tím nekontrolovatelným vzrůstem jejich počtu je Hospodinovo požehnání.

Pak usedl na trůn nový faraó – biblický populist, který k upevnění své autority straší údajným nebezpečím, které prý Hebrejové představují. Případně se o tom faraónovi říká, že za jeho času *zapomněli na Josefa*. Toho Josefa, co se zachránil Egypt od hladu a oni mu proto říkali Spasitel světa. Tam kde je krátká paměť i vděčnost – tam se o to snadněji uchytí předsudky a fobie.

A tak novopečený král zneužívá egyptských předsudků proti jinostrancům: „Milí poddaní, pozor! Vyskytuje se tu velká skupina podivných kočovníků. Neživí se pěstováním obilí, nesdílejí naši pověstnou a vyspělou kulturu. Mluví jiným jazykem, chodí zarostlí - a rozrůstají se jak houby po dešti. A takové nespolehlivé a podezřelé živly je potřeba dostat pod kontrolu - aby se dál *nemnožili* – a náhodou svobodně *nevyšli* z Egypta.“

A na syny Izraele dopadá jedno královské nařízení za druhým. Svobodomyšlné, toulavé pastevece má násilím zkrotit otrocká práce v cihelnách, k níž jsou poháněni stále surověji. Král dává teď za pravdu tomu, jak jméno *Egypt* zní v biblické mateřštině, v řeči Hebrejů. *MICRAJIM* znamená místo sevření, úzkosti; místo, kde se nedá dýchat, kde svobodný prostor svírají otrocké poměry. Bible často tu kterou společnost poměřuje údělem všelijakých „podezřelých živlů“. A tak vypravěč neobdivuje vyspělost egyptských stavitelů pyramid ani neopěvuje krásy turistických lákadel, ale vypráví o Egyptě jako o zemi, kde se nedá žít. Kde Izrael, Boží lid, nemůže dýchat a z lidských bytostí se stávají anonymizovaná čísla. Ne nadarmo se v řeči Hebrejů nazývá II. Mojžíšova *JMÉNA*, a výčtem jmen začíná. Pod jménem si totiž vybavíš konkrétní příběh, konkrétní tvář. Ale kde ztratí lidé svá jména, tam se stanou jen zaměnitelným kolečkem v systému. Z bytostí s lidskou tvářičkou jsou náhle anonymní pracovní síly. Kde člověk takto ztratí jméno, tam nastává *Micrajim*.

Nepřekvapí tedy, že dalším výnosem král míří na jejich nespoutatelnou plodnost a přikáže vybijet jejich novorozeňata. Už tehdy to znali. Nelidská moc, nelidský režim jde vždycky dřív či později po dětech. Když dítěti ublíží zločinec, běhá nám z toho mráz po zádech. Když to probíhá jako státem organizované násilí či na společenskou objednávku, už to tolik nepobuřuje. Sotva o faraónově nařízení psaly tehdy egyptské noviny jako o hrůzném vraždění nevinných dětí. Spíš možná referovaly, že díky skvělému faraónovu plánu se ti nepoddajní Hebrejci konečně začali asimilovat... Jak má v násilnostech a jejich organizování prsty stát či jeho představitelé, zdá se násilí jaksi shůry posvěcené. Jako by bylo méně oprávněné se proti tomu ozvat či co. Kolik lidí dnes protestuje v této zemi proti přetrvávajícím ústavním zařízením pro kojence? A koho zajímají převýchovné koncentrační tábory v Číně? Nebo utrpení dětí v uprchlických táborech kolem dokola Sýrie?

Stát a moc, které nekriticky ZBOŽŠTUIJÍ SVOJE ROZHODNUTÍ, si ovšem příběhy hebrejských Písem berou

odjakživa na mušku. A zrovna tak mocnáře, kteří zbožšťují moc pro ni samu (jak to předvádějí mnozí politici východní Evropy, zdejšího prezidenta nevyjímaje). Proto příběh pokračuje typickou biblickou historkou, v níž božského potentáta, faraona, Syna nebes přelstí dvě obyčejné ženské. A proto nám také, narozdíl od toho faraona, zachovává biblické vyprávění jejich jména: Šifra a Pua. Protože faraonští potentáti, ti jsou jeden jako druhý, jestli XIV nebo XVI, na tom nesejde, stejně je jeden za 18 a druhý bez 2 za 20. Kdežto Šifra a Pua, těmi se stojí zabývat. To napovídají už jejich jména: KRÁSNÁ a JASNÁ. Vůbec to tedy nemusely být důchodkyně, ale třebaš čerstvé absolventky porodnického kurzu. A především, krásné je to, že je jim JASNÉ, co mají dělat: Neposlouchat faraona, ale Boha. Neposlouchat nařízení, které usmrcuje bezbranné, byť by mělo váhu faraonského rozkazu, ale poslouchat Boha, který stojí na straně bezbranných a zabíjených.

"Bály se Boha," zdůrazní vypravěč – a nám v tenhle moment může být jasné, že bázeň před Hospodinem je cosi úžasného a nádherného. Neboť poslušnost Boha chrání život – a najde řešení i v temné a beznadějné situaci. Když se bojíš Boha, nedáš si už totiž nahnat strach od lidí. Nedáš si namluvit, že malí či velcí faraoni vládnu světem a dějinami a nám nezbyvá než sklápnout, držet ústa a krok a poslouchat jejich smrtící rozkazy. Ne, že by člověk už strach neprožíval, ale nenechá se jim opanovat. Ví, že má cenu s ním zápasit.

A tak se o Šifře a Púe vypráví, že se nezalekly faraonských nařízeních, ale "živých nechávaly pacholíků..." Do cesty smrtícímu rozkazu se postavila bázeň před Bohem. Víra, která ví, že lépe jest poslouchati Boha než lidí.

Zbožná sabotáž Krásné a Jasně se samozřejmě dlouho neutají. Faraó si je zanedlouho předvolá, aby byl opět přelstěn. Jaktože nekonáte, jak jsem rozkázal? - táže se pán Egypta. A ty dvě odpovídají: Víš pane, hebrejské matky, to je divoká krev, ne jako vaše spořádané Egyptanky. Než k porodu přiběhnem, dítě je dávno na světě, rodina okolo... – těžko pak zabíjet nemluvňátka. A jestli se ti to nezdá? Nezlob se, pane, ale jako mužský zas do těchhle věcí moc nevidíš.

A Bůh jim požehnal.

Aby bylo jim i nám zřejmé, že takhle mluví a jedná víra, která se bojím Boha, a proto má ráda lidi, hlavně ty bezbranné. Víra, kterou člověk osvědčí i tam, kde stojí osaměle, bez záštity mocných, ale v bázni Boží. Můžeš být bez funkcí a kdovíjakého vlivu, ale v bázni Boží můžeš vykolejit i smrtící plány pozemských faraonů a uhájit prostor pro život. Pro ty, co se sami bránit nemohou. Takové víře Bůh žehná. Aby se stala inspirací, krásným následováním příkladem a zářivým světlem, které prozáří právě ty temnoty a bezvýchodnosti, které nastrojí lidští faraonové.

Jestli se ale nebeští andělé v tu chvíli rozveselili, vzápětí jim muselo strašlivě zatrnout: Neboť nakonec faraó svým poddaným rozkázal: *každého hebrejského chlapce hodte*

do Nilu. Ale – jako by mu nic nedošlo – zároveň až nepochopitelně dodal: *Každou dceru nechte naživu.* Ve světě faraonů se totiž počítá jen se siláky, bojovníky, výkonnými pracovními silami. A tak nakonec faraona přelstí další dvě ženy, které se víc bojí Boha než faraonových nelidských rozkazů. Matka a sestra novorozeného Mojžíše. A tím krvavým Nilem připlave k novým zítřkům Plaváček Mojžíš. Takové příběhy ale dokáže vyprávět – a čerpat z nich naději jen víra, která se více bojí Boha než lidí. Amen

Ex 1,1-21 Salv. 14.7.2019

Píseň 172,1

In: Počátek moudrosti jest bázeň Hospodinova. Rozumu výborného nabývají všichni, kteříž činí ty věci. Chvála jeho zůstává navždy. AMEN (Ž 111,10)

Píseň 111

Modlitba

Shromáždili jsme se, Pane, abychom oslavili tvé Jméno. Aby nám znova zaznělo, jakou cestou se ubírá tvoje dílo. Aby nás pozvedla tvoje věrnost a napřímila tvoje spravedlnost. - Přinášíme si přitom sebou otázky - nevítězí v našem světě spíš lidská zloba, plány násilníků, zpupnost těch, kdo mají moc? Přicházíme jako ti, kdo zapomínají, jak se odvíjejí příběhy tvé věrnosti a spravedlnosti. Stojíme před tebou jako ti, kdo se často nechají ovládnout úzkostmi, obavami nebo sobectvím - a neumějí vzít doopravdy vážně tebe. Ty však zveš, abychom od tebe očekávali slovo, které obnovuje lidské životy - dává moudrost i odvahu k rozhodnutím víry - a obdarovává nadějí i tam, kde toho moc nečekáme. Buď tedy s námi - tím Duchem, který učí slyšet a umožňuje poslouchat. Amen.

1. čtení – Ex 1,1-14

Píseň 418,1-4

kázání

Píseň 192 (s předehrou J. Krušiny)

Ohlášení

Přímlyvy – Kyrie eleison

Jako tvůj lid předkládáme úděl těch, na něž dopadá zvůle mocných. Prosíme za trpící v Syrii, za uprchlíky v Jordánsku či Turecku nebo Lybii. Za ty, kdo hledají bezpečí na evropském kontinentě i za ty, kdo jim pomáhají. *Kyrie eleison* Za církev a její představitele, sbory, obce, křestany. Dávej nám v bázni před tebou rozpoznávat, koho se zastat, a co a koho neposlouchat. Nenech nás setrvat v pohodlí a alibismu. Dávej citlivé srdce pro problémy kolem nás, i když bychom si od nich chtěli dát dovolenou. *Kyrie eleison* Prosíme za všechny, kdo jsou ponižováni a likvidováni v převýchovných táborech v Číně. Dávej moudrost a odvahu těm, kdo mohou vládcům mluvit do svědomí. *Kyrie eleison* Dávej rozpoznat, co je faraonského v našem srdci. Ať z našich slov a činů nemluví povýšenost ani předsudky ani lhostejnost, ale milosrdenství. Tak z nás tvoř svědky, naplněné bázní před tebou a oslav skrze nás své jméno. *Kyrie eleison*

Otče náš

Poslání 1Pt 3,13-16a

Požehnaní

Hospodin na nás pamatuje, on nám žehná... Žehná těm, kteří se bojím Hospodina, jak malým, tak velkým. Hospodin ať vás rozmnoží, vás i vaše syny!

Píseň 435